

Externe bijdrage: Controles op (privé)prostitutie en mensenhandel in coronatijden

Johan Debuf

Eerste hoofdinspecteur van politie
Politiezone Brussel-Noord

Ook de prostitutie is tijdens de *lockdown* deels stilgevallen. Privéprostitutie via online advertenties vormt daarop een uitzondering. Het lijkt daarom noodzakelijk die privéprostitutie te controleren. Net nu een dossier mensenhandel nog zelden geopend wordt, schuilt achter elke prostituee die actief blijft immers mogelijk (de uitbuiting van) een kwetsbare situatie.

1. | Begin van de maatregelen – Verbod op prostitutie

Sinds de coronamaatregelen ingegaan zijn, is prostitutie binnen onze politiezone verboden. Prostitutiesalons en *carrées* zijn gesloten. Aangezien het om bekende prostitutieplaatsen gaat, valt het vrij eenvoudig te controleren of dat verbod wordt nageleefd.

Wat privéprostitutie via advertenties op websites en via andere media betreft, valt de naleving van de maatregelen veel moeilijker te controleren en af te dwingen. Dat is ook te wijten aan de uiteenlopende vormen die deze activiteit aanneemt, meer bepaald:

- Massagesalons, met meerdere sekswerkers. Die zijn vaak goed gekend en over het algemeen gesloten.
- Escortdiensten, in hotels of bij de klanten thuis. Deze zijn niet aan een locatie gebonden en vallen derhalve bijzonder moeilijk te controleren.
- Ontvangst thuis. Daarbij ontvangt de sekswerker cliënten in een privéappartement. Deze praktijk kan worden gecontroleerd door middel van afspraken die gespecialiseerde politiediensten maken, gevolgd door een klassieke prostitutiecontrole en een controle op de naleving van de coronamaatregelen. Zo'n dubbele controle is goed mogelijk maar blijkt wel lastig door de grote aantallen advertenties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat zijn er dagelijks ongeveer 1.200 in normale tijden en *grosso modo* 700 sinds het

begin van de maatregelen, op basis van de cijfers die de sitemanager van website A¹⁵¹ heeft verstrekt.

2. | Controles uitgevoerd door de politiezone Brussel-Noord – Bevindingen en resultaten

Onze politiezone, sectie mensenhandel, heeft tijdens de maand april 2020 21 advertenties op site A gecontroleerd die een activiteit op ons grondgebied aankondigen. Tijdens deze controles bleef 30% van de verzoeken per sms voor een afspraak onbeantwoord. Op 70% van de verzoeken per sms, bij vijftien advertenties dus, om fysiek contact te hebben in het kader van prostitutie kwam er wel een reactie. Van de betrokkenen bij deze vijftien advertenties gaf 40% een afspraakadres buiten ons grondgebied. Nog eens 20% verbrak elk contact vlak voor de afspraak. Daarbij ging het om adressen in appartementsblokken met camerasystemen of waar onze aankomst zichtbaar was door de open ruimte. Zo bleven zes advertenties over waarbij het afspraakadres op ons grondgebied lag en een fysieke ontmoeting plaatsvond. In die gevallen werd dan ook effectief een controle uitgevoerd. Vijf van de zes advertenties werden na die controle gedeactiveerd. Eén advertentie werd mogelijk opnieuw online geplaatst in een lichtjes gewijzigde vorm (ander telefoonnummer, omkering van voor- en achternaam, taal van het bericht gewijzigd van het Engels in het Frans, inhoud van het bericht ietwat bijgestuurd).

Het valt op dat de meeste nog actieve prostituees van Latijns-Amerikaanse origine zijn. Zij claimen heel weinig informatie te hebben over de COVID-19-pandemie in het algemeen en nog minder over de specifieke maatregelen in België. Op enkele uitzonderingen na blijkt wel niet dat sekswerkers die normaal actief zijn in de tippel- of raamprostitutie zouden zijn overgeschakeld naar het private circuit.

Na de controle zijn twee weken lang vrijwel geen nieuwe advertenties gepubliceerd. Toch zijn er sinds 23 april enkele nieuwe opgemerkt, waarvan 22 in Schaarbeek, 11 in Sint-Joost-ten-Node en 23 in Evere. In het licht van die vaststellingen is het aangewezen de advertenties op de website A en op gelijkaardige websites te blijven 'scannen' en de nodige controles uit te voeren.

¹⁵¹ Uit respect voor de privacy van de betrokkenen zijn een reeks websites en één trefpunt in deze bijdrage geanonimiseerd. De websites gaan van A. tot E. De ontmoetingsplaats is gewijzigd in X.

3. | Controles binnen de andere Brusselse politiezones

We hebben contact opgenomen met onze collega-referentiepersonen in zaken van mensenhandel van de andere Brusselse politiezones om hun instructies, acties en desiderata te kennen rond de controle op privéprostitutie zolang de coronamaatregelen gelden. De zone Brussel-Hoofdstad/Elsene bijvoorbeeld is vragende partij om controles uit te voeren maar wenst instructies voor het hele gerechtelijk arrondissement Brussel inzake de procedures. Ook de zone Montgomery huldigt dat standpunt. Andere zones voeren geen controles uit en/of zijn geen vragende partij daarvoor.

4. | Advies parket van de procureur des konings in Brussel, referentiemagistraat

Na het advies van het parket van de procureur des konings in Brussel, referentiemagistraat mensenhandel, volgt de rechterlijke macht het principe dat voor een eerste overtreding een administratieve sanctie volgt of dat een klassiek proces-verbaal voor overtredingen tegen de coronamaatregelen kan worden opgesteld. **Een dossier mensenhandel wordt alleen geopend indien het om minderjarigen gaat of als er een gevaar is voor de fysieke integriteit** na vaststellingen of klachten. In geval van recidive wordt wel een einde gemaakt aan de inbreuken, in combinatie met een proces-verbaal met notitienummer 62, vaststelling voor onmiddellijke dagvaarding.

5. | Voorstel

Om de naleving van de maatregelen van de Nationale Veiligheidsraad, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verschillende gemeenten te verzekeren, lijkt het nuttig en zelfs noodzakelijk om een vorm van controle op privéprostitutie te organiseren. Vooral omdat **het feit dat een prostituee ervoor zou kiezen of gedwongen zou worden tijdens deze gezondheidscrisis te blijven werken een mogelijke indicator is van uitbuiting van haar situatie**. Een controleproces met steekproeven kan al een voldoende ontradend effect hebben. Maar deze inspanning moet tegelijk worden volgehouden en algemeen worden toegepast.

6. | Illustratie

Om de huidige online prostitutieactiviteiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te illustreren, wordt hieronder ingezoomd op enkele websites met advertenties voor seksuele diensten.

6.1. | Website A

Vertegenwoordigers van de overheid hebben de beheerder benaderd met het verzoek de site (tijdelijk) af te sluiten of op zijn minst een maximum aan maatregelen te nemen gezien de crisissituatie. Afsluiten kon niet, om verschillende – vooral economische – redenen, maar hij verzekert dat alle mogelijke maatregelen zijn getroffen, zowel ‘online’ (zie verderop) als ‘offline’ (e-mails gestuurd naar alle gebruikers). Gebruikers en bezoekers worden gewezen op de risico's van seksuele contacten tijdens deze pandemie. Op de homepage staat in de *header* een verwijzing naar het verbod op fysieke ontmoetingen. Bezoekers worden expliciet verzocht daar nooit om te vragen en op dergelijke verzoeken zeker niet in te gaan.

Daarnaast heeft de sitebeheerder onder elke advertentie op de homepage verduidelijkt dat de aangeboden diensten deel uitmaken van een aangepast, virtueel aanbod. De advertenties bevatten allemaal een tekst waaruit blijkt dat de dienst online verloopt, via Skype, WhatsApp of links. Wanneer de site een link aanbiedt om een afspraak direct via de webcam te activeren, blijft het telefoonnummer van de prostituee in de meeste gevallen wel zichtbaar. De klant kan dus bellen en een fysieke ontmoeting regelen. Sowieso bestaan weinig advertenties alleen uit weblinks. En voor die advertenties dreigt trouwens een ander gevaar: verschillende vormen van computerfraude.

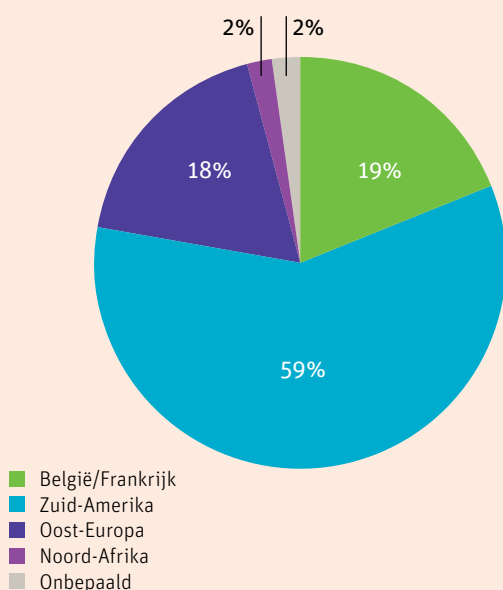
In elk geval is het voor iemand die wat vertrouwd is met de site een koud kunstje om de homepage – die nog getuigt van een zekere bereidheid om de maatregelen te respecteren – te omzeilen en snel de meer klassieke prostitutie-advertenties te vinden. In een meerderheid daarvan worden expliciet fysieke afspraken aangeboden. Websitebeheerders blokkeren die advertenties niet maar hebben — zo lijkt het — filters geactiveerd zodat ze niet opvallen. Bijzonder weinig prostituees communiceren over COVID-19. En als ze dat doen, is dat niet zonder een zekere naïviteit.

Om te evalueren welke trends zich op gebruikersniveau voordoen, is een representatief staal van 122 profielen gescand die een advertentie hebben gepubliceerd op 7 april 2020. Het is belangrijk om te verduidelijken dat van die 122 gescande advertenties er 82 de vermelding

'gold' hebben. Dat zijn advertenties waarvoor de klant op voorhand heeft betaald om een maand lang automatische, dagelijkse updates te krijgen. Het is evenwel aannemelijk dat de verhouding tussen 'geautomatiseerde' en 'vrijwillige' publicaties ongeveer fiftyfifty is. Bij een veertigtal advertenties in onze steekproef vermoeden we kortom dat er een duidelijke wil was om die te publiceren en dat het de bedoeling was om klanten te ontvangen. Deze gevallen zijn voor de strijd tegen mensenhandel en tegen uitbuiting in het kader van prostitutie ook het 'meest interessant'.

Als uitgangspunt is er de kwestie van economische onzekerheid of uitbuiting van de kwetsbare situatie. Wanneer we bijvoorbeeld vaststellen welke meisjes aan het werk waren tijdens een stormachtige nacht of op 31 december, zijn zij te beschouwen als diegenen die het meest worden uitgebuit. Iets gelijkaardigs geldt voor deze crisisperiode.

Vervolgens rijst de vraag naar de origine van de prostituees die momenteel actief zijn. Op site A staan er vooral advertenties van prostituees uit Latijns-Amerika of Oost-Europa (Moldavië, Oekraïne en meer nog Roemenië). Ook Chinese vrouwen zijn er al enkele maanden actief. Daarnaast zijn er prostituees van Belgische origine, occasioneel of regelmatig, naast jonge meisjes – soms minderjarigen – die weggelopen zijn of worden uitgebuit door stadsbendes. Deze laatste groep vormt een minderheid maar is een absolute prioriteit.

De figuur links toont dat veel prostituees die momenteel actief zijn op site A uit Latijns-Amerika afkomstig zijn. Het aantal advertenties voor meisjes uit Oost-Europa is duidelijk afgenomen. Verschillende groepen Moldavische, Roemeense en Oekraïense vrouwen hebben hun activiteiten mogelijk gestaakt of hebben het land zelfs verlaten, al blijven sommigen hier. Hetzelfde geldt – en zelfs in grotere mate – voor Chinese vrouwen.

Tijdens onze 'scan' van 7 april 2020 is in de 122 geanalyseerde profielen geen spoor gevonden van advertenties met vermoedelijk minderjarige slachtoffers. Bij amper vijftien advertenties worden virtuele diensten aangeboden in lijn met het verzoek van de sitebeheerder. Op één profiel gebruikte de prostituee het coronavirus verrassend genoeg als een 'verkoopargument', waarbij ze haar diensten aanpreef als een remedie tegen het virus.

Gelukkig lieten andere prostituees hun klanten weten dat ze hun activiteiten tijdelijk opschorpten.

Prostituees uit andere sectoren

Onder de prostituees die momenteel aanwezig zijn op de site (met uitzondering van de 122 gescande profielen), is maar van een enkeling geweten dat zij vóór de coronamaatregelen als prostituee actief was binnen een tippelzone of in een vitrine. Het betreft een prostituee uit Hongarije die in een Brusselse tippelbuurt werkte. De uitbuiting van de betrokkene maakt momenteel het voorwerp uit van een onderzoek door de politiezone Brussel-Hoofdstad. De informatie werd aan hun diensten doorgegeven.

6.2. | De andere websites

Website B

De activiteit op deze site analyseren is moeilijker aangezien in de gepubliceerde advertenties geen datum vermeld is. Het is evenwel duidelijk dat de activiteit aanzienlijk is afgenomen. Zo stonden er in het gedeelte 'privémassage' – dat doorgaans enkele tientallen advertenties bevat – op 7 april nauwelijks tien advertenties. Er is geen enkele aankondiging noch communicatie met betrekking tot de gezondheidscrisis op de site. Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat het 'binnen het wereldje' alom geweten is dat deze site in verval is.

Website C

Net als bij site B is de analyse allerm minst eenvoudig, omdat de advertenties geen datum vermelden. Ook hier springt een duidelijke afname van de activiteiten in vergelijking met de maanden 'pre-corona' in het oog. Daarnaast valt op hoe verschillende prostituees die adverteren op site A dezelfde advertentie publiceren op site C. Terwijl verschillende 'bordelen' hier normaal adverteren, is momenteel maar één van deze advertenties up-to-date met het label 'VIP'. Het gaat om X. We kennen de locatie van dit 'huis' of 'agentschap' niet, net zoals het onduidelijk is of de advertenties 'automatisch' worden vernieuwd of bewust worden gepubliceerd omdat de activiteit wordt gehandhaafd. Positief punt tot slot, de beheerders van de site hebben wel een aantal waarschuwingsbanners geplaatst.

Forums van websites zoals D en E

Klanten van prostituees gebruiken dergelijke forums om 'tips', 'opmerkingen' en 'evaluaties' uit te wisselen. Die opmerkingen zijn soms nuttig om de activiteit van de resterende prostitutie in Brussel te beoordelen. Op dat punt is de belangrijkste observatie dat het enige nog actieve deel van dit forum "Brussels Gewest: zelfstandige escorts en masseuses" getiteld is. Dat wijst op privéprostitutie, vooral via het internet. Heel onlangs zijn hier opmerkingen geformuleerd over verschillende prostituees die in Brussel werken. Snel blijkt dat een bordeel gelegen in Sint-Lambrechts-Woluwe nog altijd actief is. Het is eveneens mogelijk om, op basis van opmerkingen die gebruikers publiceren, prostituees te 'detecteren' die ondanks de gezondheids crisis onverminderd aan het werk zijn.

6.3. | Besluit scanoperatie

Sinds het begin van de coronamaatregelen is de prostitutieactiviteit via het internet niet toegenomen. Integendeel, het volume van de advertenties is aanzienlijk afgenomen en sommige websites hebben onmiskenbaar ingespeeld op de situatie. Van een grootschalige verschuiving van tippel- of vitrineprostitutie naar het internet lijkt geen sprake. Meisjes uit oosterse landen en zeker China lijken zich wederom meer bewust te zijn van de risico's dan meisjes uit Latijns-Amerika. Maar sowieso lijkt waakzaamheid geboden, aangezien niemand bereid is deze sites tijdelijk offline te halen. En net achter de overblijvende advertenties zitten soms mensen in kwetsbare situaties die worden uitgebuit.